

Глотова Олександра Дмитрівна,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавр 3
курсу юридичного факультету Інституту
кримінально-виконавчої служби;
Науковий керівник: Мамука О. В.,
викладач кафедри пенітенціарної
діяльності Інституту кримінально-
виконавчої служби

ЩОДО ПИТАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ПРАЦЮ ЗАСУДЖЕНИМИ ДО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ В УКРАЇНІ

Правовий статус засуджених виражається у сукупності юридично закріплених конституційних, громадянських та інших прав, свобод, законних інтересів та обов'язків, якими володіє засуджений в період відбування кримінального покарання.

До 2014 року серед основних прав засуджених до позбавлення волі не було права на працю, так, як вони під час відбування покарання мали за обов'язок працювати. Однак Законом України щодо адаптації правового статусу засуджених до позбавлення волі обов'язок працювати став - правом [1].

Щодо основних прав засуджених, то вони визначені у ст. 8 Кримінально - виконавчого кодексу. Одним з найголовніших прав є право засудженого на оплачувану працю, організовану відповідно до вимог законодавства про працю, у тому числі щодо тривалості, умов та оплати праці; встановлюється восьмигодинний робочий день, але не більше 40 годин на тиждень. При цьому тривалість робочого дня встановлюється з 7 до 17 години або з 6 до 16 години [2].

Під час внесення змін до Кримінально-виконавчого кодексу, стаття 8 також була змінена. Законодавець вирішив абзац дев'ятий викласти в такій редакції: "на оплачувану працю, організовану відповідно до вимог законодавства про працю, у тому числі щодо тривалості, умов та оплати праці. При цьому тривалість робочого дня не може становити більше восьми годин і тривалість робочого часу - більше 40 годин на тиждень".

В Інструкції про умови праці та заробітну плату засуджених до обмеження волі або позбавлення волі зазначено,

що для засуджених робочий тиждень не може перевищувати норму тривалості робочого часу, встановленого законодавством про працю. Час початку і закінчення роботи (зміни), перерви для відпочинку і приймання їжі визначається начальником установи, слідчого ізолятора згідно з Правилами внутрішнього розпорядку установ виконання покарань, затвердженими наказом Міністерства юстиції України від 29 грудня 2014 року № 2186/5.

У виховних колоніях тривалість робочого часу встановлюється:

- для засуджених віком від 15 до 16 років - 24 години на тиждень;
- для засуджених віком від 16 до 18 років - 36 годин на тиждень;
- для засуджених, які досягли вісімнадцятирічного віку і залишені у виховній колонії в порядку, визначеному ст. 148 Кримінально-виконавчого кодексу України, - 40 годин на тиждень.

При роботі засуджених у нічний час (з 10-ї години вечора до 6-ї години ранку) встановлена тривалість роботи (зміни) скорочується на одну годину.

Праця засуджених оплачується відповідно до її кількості і якості. Заробітна плата, нарахована засудженим, за умови виконання ними норми виробітку (денної, тижневої, місячної) або тривалості робочого часу (у тому числі при залученні до робіт на підприємствах державної або інших форм власності) не може бути менше законодавчо встановленого мінімального розміру заробітної плати. Основною системою оплати праці є відрядна, яка застосовується на всіх роботах, що піддаються нормуванню та точному обліку.

На засуджених поширюються розміри доплат за роботу у важких, шкідливих, особливо шкідливих умовах праці. Доплати за умови праці визначаються за даними атестації робочих місць та оцінки умов праці в розмірах, не менших, ніж передбачені законодавством.

Робота в надурочний час не допускається, за винятком випадків, передбачених статтею 62 Кодексу законів про працю України. Загальна кількість надурочних робіт для кожного

засудженого протягом року не повинна перевищувати 120 годин, а час, витрачений на виконання робіт у надурочний час протягом двох днів підряд, не повинен перевищувати чотирьох годин.

При невиконанні норм виробітку не з вини робітника оплата проводиться за фактично виконану роботу. Місячна заробітна плата у цьому разі не може бути нижчою від двох третин тарифної ставки встановленого йому розряду (окладу). При невиконанні норм виробітку з вини робітника оплата проводиться відповідно до виконаної роботи. При виготовленні продукції, що виявилася браком не з вини засудженого, оплата праці за її виготовлення проводиться за зниженими розцінками. При цьому місячна заробітна плата засудженого не може бути нижчою від двох третин тарифної ставки встановленого йому розряду (окладу).

Засуджені до позбавлення волі із нарахованого їм заробітку відшкодовують вартість харчування, одягу, взуття, білизни, комунально-побутових та інших наданих послуг, крім вартості спецодягу і спецхарчування.

Відрахування та відшкодування із заробітної плати засуджених здійснюються відповідно до законодавства з дотриманням такої черговості:

- податок з доходів фізичних осіб;
- аліменти;
- вартість одягу, взуття, білизни (крім вартості спецодягу);
- вартість харчування, комунально-побутових та інших наданих послуг (крім вартості спецхарчування);
- за виконавчими листами на користь громадян;
- за виконавчими листами на користь юридичних осіб;
- відшкодування матеріальних збитків, заподіяних засудженими державі під час відбування покарання [3].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про внесення змін до Кримінально-виконавчого кодексу України щодо адаптації правового статусу засуджених до позбавлення волі : Закон України від 08.04.2014 року //

Відомості Верховної Ради України . - 2014. - № 23. - Ст. 869
[Електронний ресурс]. — Режим доступу :
[http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1186-18.](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1186-18)

2. Кримінально-виконавчий кодекс України : прийн. 11
липня 2003 року № П29-ІУ [Електронний ресурс]. — Режим
доступу : [http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1129-15.](http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1129-15)

3. Інструкція про умови праці та заробітну плату
засуджених до обмеження волі або позбавлення волі : наказ
Міністерства юстиції України від 07.03.2013 року № 396/5 /
зарєєстровано в Міністерстві юстиції України 11 березня 2013
року за № 387/22919 // Офіційний вісник України. - 2013. - № 23.
- ст.798 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : [http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0387-13.](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0387-13)